

NODIADAU EGLURHAOL

Mae'r wybodaeth a roddir isod yn egluro rhai o'r termau y gellir eu defnyddio mewn hysbysiad galw am dalu ardreth annomestig ac yn yr wybodaeth ategol. Gellir cael gwybodaeth bellach ynghylch rhwymedigaeth i dalu ardrethi annomestig gan awdurdodau bilio.

Ardrethi annomestig

Mae'r ardrethi annomestig a gesglir gan awdurdodau bilio yn cael eu talu i gronfa ganolog a'u hailddosbarthu i gynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol ac i gomisiynwyr heddlu a throseddu.

Mae eich cyngor a'ch comisiynydd heddlu a throseddu yn defnyddio eu cyfrannau o'r incwm ardrethi a ailddosberthir, ynghyd ag incwm oddi wrth y rhai sy'n talu'r dreth gyngor iddynt, y grant cynnal refeniw a ddarperir gan Weinidogion Cymru a symiau penodol eraill, i dalu am y gwasanaethau a ddarperir ganddynt. Gellir cael gwybodaeth bellach am y system ardrethi annomestig, gan gynnwys pa ryddhadau sydd ar gael, drwy fynd i busnescymru.llyw.cymru/

Gwerth Ardrethol

Gosodir gwerth ardrethol eiddo annomestig yn y rhan fwyaf o achosion gan swyddog prisio annibynnol o Asiantaeth y Swyddfa Brisio, sy'n un o Asiantaethau Gweithredol Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi (CThEM). Maent yn llunio ac yn cynnal rhestr lawn o werthoedd ardrethol pob eiddo annomestig yng Nghymru, ac mae ar gael ar eu gwefan yn www.gov.uk/government/organisations/valuation-office-agency.cy fel arfer, caiff pob eiddo annomestig ei ailbriso bob 5 mlynedd. O 1 Ebrill 2023 mae gwerth ardrethol eiddo yn cynrychioli ei werth rhentol blynyddol ar y farchnad agored fel yr oedd ar 1 Ebrill 2021.

Yn achos eiddo cyfansawdd sy'n rhannol ddomestig ac yn rhannol annomestig, ymwneud â'r rhan annomestig yn unig y mae'r gwerth ardrethol. Dangosir gwerth pob eiddo y mae ardreth yn daladwy i'ch awdurdod arno yn y rhestr ardrethi leol, y gellir

edrych ar gopi ohoni yn Asiantaeth Swyddfa Brisio Wrecsam, Tŷ'r Rhaglaw, Stryt y Rhaglaw, Wrecsam LL11 1PR.

Ailbriso

Caiff yr holl werthoedd ardrethol eu hailasesu mewn ailbrisiad cyffredinol er mwyn sicrhau bod yr ardrethi a delir gan unrhyw un trethdalwr yn adlewyrchu newidiadau dros amser yng ng-werth ei eiddo o gymharu ag eraill. Mae hyn yn helpu i gadw'r system ardrethu yn deg drwy ddiweddarau prisiadau yn unol â newidiadau yn y farchnad. Cafodd y rhestr ardrethu bresennol effaith ar 1 Ebrill 2023 ac mae'n seiliedig ar werthoedd fel yr oeddent ar 1 Ebrill 2021.

Yn y flwyddyn y mae ailbrisiad yn cael effaith, ailbennir sylfaen y lluosydd er mwyn cymryd i ystyriaeth newidiadau cyffredinol i gyfanswm y gwerth ardrethol ac i sicrhau nad yw'r ailbrisiad yn codi arian ychwanegol.

Newid yn y gwerth ardrethol

Gall y gwerth ardrethol newid os yw'r swyddog prisio yn credu bod amgylchiadau'r eiddo wedi newid. Caiff y trethdalwr (ac eraill penodol sydd â buddiant yn yr eiddo), o dan amodau penodol, hefyd gynnig newid yn y gwerth. Os na fydd y trethdalwr a'r swyddog prisio yn cytuno ar y prisiad o fewn 3 mis i wneud y cynnig, bydd y mater yn cael ei gyfeirio gan y swyddog prisio fel apêl gan y cynigydd i Dribiwnlys Prisio Cymru. Mae gwybodaeth bellach ynghylch sut i gynnig newid mewn gwerth ardrethol ar gael gan swyddfeydd prisio.

Y lluosydd Ardrethi Annomestig

Dyma'r gyfradd yn y bunt y lluosir y gwerth ardrethol â hi i roi swm y bil ardrethol blynyddol ar gyfer eiddo. Mae'r lluosydd a bennir bob blwyddyn gan Weinidogion Cymru yr un fath ar gyfer Cymru gyfan ac, ac eithrio mewn blwyddyn ailbriso, ni all godi fwy na chyfradd y cynnydd yn y mynegai prisiau manwerthu.

Cynigion ac apelau

Mae gwybodaeth am yr amgylchiadau y gellir cynnig newid yn y gwerth ardrethol oddi tanynt ac am sut y gellir gwneud cynnig o'r fath ar gael gan y swyddfa brisio leol a ddangosir uchod.

Mae rhagor o wybodaeth am y trefniadau apelio ar gael gan Cyngor Sir y Fflint neu gan Asiantaeth y Swyddfa Brisio.

Mae Tribiwnlys Prasio Cymru yn darparu gwasanaeth apelau annibynnol rhad ac am ddim sy'n ymdrin ag apelau ynghylch Ardrethi Annomestig a'r Dreth Gyngor. Gellir gweld eu manylion cyswllt yma www.valuationtribunal.wales/cy/cartref.html

Ardrethi eiddo heb ei feddiannu

Gall perchnogion eiddo annomestig sydd heb eu meddiannu fod yn agored i dalu ardrethi eiddo gwag a godir yn ôl 100% o'r rhwymedigaeth arferol. Mae'r rhwymedigaeth yn dechrau ar ôl i'r eiddo fod yn wag am 3 mis neu, yn achos eiddo diwydiannol penodol, ar ôl i'r eiddo fod yn wag am 6 mis. Mae mathau penodol o eiddo wedi eu heithrio rhag ardrethi eiddo gwag.

Rhyddhad elusennol ac yn ôl disgrisiwn

Mae hawl gan elusennau a chlybiau chwaraeon cymunedol amatur i gael rhyddhad o 80% rhag ardrethi ar unrhyw eiddo annomestig -

(a) yn achos elusennau, pan ddefnyddir yr eiddo yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddibenion elusennol; neu

(b) yn achos clwb, pan fo'r clwb wedi ei gofrestru gyda Chyllid a Thollau EM.

Mae gan awdurdodau bilio ddisgrisiwn i beidio â chodi rhan neu'r cyfan o'r 20% sy'n weddill o'r bil ar eiddo o'r fath a gallant hefyd roi rhyddhad mewn cysylltiad ag eiddo a

feddiennir gan gyrrff penodol nad ydynt wedi eu sefydlu nac yn cael eu rhedeg i wneud elw.

Am fwy o wybodaeth ynglŷn â'r clybiau y dylech gysylltu â nhw ewch i www.gov.uk/register-a-community-amateur-sports-club.

Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach

Mae Gorchymyn Ardrethu Annomestig (Rhyddhad Ardrethi i fusnesau bach) (Cymru) 2022 yn gwneud darpariaeth ar gyfer rhyddhad ardrethi i fusnesau bach. Mae manylion llawn gan gynnwys y meini prawf cymhwysedd, yr eithriadau, y gofynion gweithdrefnol a'r rhyddhadau ardrethi perthnasol ar gael gan yr awdurdod bilio . www.sirfflint.gov.uk/cy/Business/Business-Rates/Business-Rates.aspx.

Rhyddhad ardrethi trosiannol

Mae Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Symiau a Godir) (Cymru) 2016(1) yn gwneud darpariaeth ar gyfer rhyddhad trosiannol i fusnesau bach y mae'r ailbriso hereditamentau annomestig sy'n cael effaith o 1 Ebrill 2023 yn cael effaith andwyol arnynt. Mae manylion llawn gan gynnwys y meini prawf cymhwysedd, yr eithriadau, y gofynion gweithdrefnol a'r rhyddhadau ardrethi perthnasol ar gael gan yr awdurdod bilio.

Gwybodaeth Am Gyllideb 2025-26

Sut mae'r arian yn cael ei wario

2024-25 Gwir Gost £000s	Gwasanaethau	2025-26 Gwariant £000s	2025-26 Incwm £000s	2025-26 Gwir Gost £000s
1,537	Prif Weithredwr	1,728	(79)	1,649
132,774	Addysg ac Ieuenctid (gan gynnwys ysgolion)	162,325	(23,702)	138,623
12,310	Llywodraethu	15,178	(2,625)	12,553
19,250	Tai a Chymunedau	64,377	(37,781)	26,596
4,375	Pobl ac Adnoddau	5,805	(1,128)	4,677
7,321	Cynllunio, yr Amgylchedd a'r Economi	11,860	(4,446)	7,414
107,029	Gwasanaethau Cymdeithasol	146,586	(27,110)	119,476
10,494	Asedau	10,064	(100)	9,964
42,928	Strydwedd a Chludiant	74,785	(32,710)	42,075
338,018		492,708	(129,681)	363,027
13,776	Benthyciadau Canolog a Chyfrif Buddsoddiadau			15,235
5,560	Cyllid Canolog			6,200
11,350	Cyrff sy'n codi trethi			11,974
(1,160)	Aildaliadau Canolog			(1,160)
264	Cyfraniad at / (Gostyngiad Mewn) balansau			1,382
29,790	Cyfanswm Gwasanaethau Canolog			33,631
367,808	CYFANSWM GWASANAETHAU			396,658

O ble y daw'r arian

2024-25 £000' oedd	Ffynhonnell	2025-26 £000' oedd
258,229	Grant Cynnal Refeniw	275,984
109,579	Wedi'i dalu gan Drethdalwyr	120,673
367, 808	Cyfanswm Yr Ariannu	396,658
5,769	Gweddillion (Dygwyd Ymlaen)	8,981
8,981	Gweddillion (Cariwyd Ymlaen)	8,985

Newidiadau mewn Arian Wrth Gefn

	Balans Amcangyfrifedig 31/3/2025 £000'au	Symudiadau arfaethedig yn 2025/26 £000'au	Balans Amcangyfrifedig 31/3/2026 £000s
Refeniw Cyffredinol Wrth Gefn	2,726	1,205	3,931
Arian Clustnodedig Wrth Gefn	7,616	(2,401)	5,215
Arian Wrth Gefn CRT	3,687	0	3,687
Cyfanswm	14,029	(1,196)	12,833

Gwariant Cyfalaf ac Ariannu 2025/26

	2025-26 £000s
Gwariant:	
Cronfa Gyffredinol	18,835
Tai Cyhoeddus	28,683
Cyfanswm Gwariant	47,518
Arianwyd gan:	
Benthyca	15,103
Derbynebau Cyfalaf	0
Grantiau, Cyfraniadau Lwfans Gwaith Trwsio Mawr	7,221
Adnoddau Eraill y Cyngor	25,194
Cyfanswm Ariannu	47,518

Aseesiad Gwariant Safanol	£000
Aseesiad o Wariant Safonol LIC ar gyfer y Cyngor yw:	389,538
Y Gyllideb wirioneddol a gymeradwywyd gan y Cyngor yw:	396,658